

ВИКОРИСТАННЯ ДЕКОРАТИВНОГО РОЗПИСУ В ЕКОЛОГІЧНОМУ ДИЗАЙНІ

*Колесник Н. Є.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
кафедра образотворчого мистецтва та дизайну,
Житомирський державний університет імені Івана Франка;*

*Осадчук О. С.,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності В2 Дизайн,
Житомирський державний університет імені Івана Франка.*

Екологічний дизайн (eco-design) спрямований на створення простору, який поєднує естетику, функціональність та мінімальний негативний вплив на довкілля. Використання декоративного розпису у цьому контексті дозволяє не лише прикрашати простір, а й формувати атмосферу гармонії та природного балансу. Декоративні мотиви можуть відтворювати природні елементи, символіку локальної флори та фауни, а також культурні традиції, що сприяє збереженню національної ідентичності та природного середовища.

Метою дослідження є розглянути особливості використання декоративного розпису в екологічному дизайні, його функцій та художньо-естетичного значення.

Зазначимо, що декоративний розпис у екодизайні виконує такі функції як-от: естетичну (формує візуальну привабливість простору); символічну (передає культурні та природні мотиви); психологічну (впливає на емоційний стан користувачів простору, створюючи відчуття спокою та гармонії); екологічну (у разі використання природних фарб і матеріалів мінімізує шкоду для довкілля).

Декоративний розпис у поєднанні з природними матеріалами (дерево, камінь, кераміка, льон, бавовна) сприяє формуванню екологічно збалансованого середовища.

У працях вченого Близнюка М. зазначено, що екологічний дизайн (частіше вживають «екодизайн»), у свою чергу, – це створення екологічно доречного середовища побутування людини. Принципи екологічного дизайну сформовані на

основі принципів, що відносяться до різноманітних дисциплін, таких як екологія, енергозберігання, ландшафтна архітектура та естетика [1, с. 142].

Для екологічного дизайну найчастіше використовують: натуральні фарби (глина, рослинні пігменти, мінерали); ручний розпис на дерев'яних, керамічних або тканинних поверхнях; екологічні лакофарбові покриття, що не виділяють шкідливих сполук; експериментальні техніки: батик, еко-монотипія, травлення природними барвниками.

Ці методи дозволяють створювати унікальні декоративні елементи, що гармонійно вписуються в природне або штучне середовище, не завдаючи шкоди екології.

У сучасному інтер'єрі декоративний розпис використовується для оздоблення стін, стель, меблів; у створенні декоративних панно, текстильних елементів, декоративних скринь та посуду; у ландшафтному дизайні для оздоблення фасадів, альтанок, садових меблів.

Використання мотивів рослин, квітів, дерев, водних символів у декоративному розписі створює відчуття близькості до природи, що є одним із принципів екологічного дизайну.

На думку Дубового О., Блажкевича Т., Дубового В. метою екологічного дизайну є створення найоптимальніших умов задоволення першочергових людських потреб, не порушуючи при цьому рівноваги в навколишньому середовищі, та створення екологічно безпечного середовища життя людини. Все це можна досягти за дотримання у процесі господарювання основного закону екології – закону внутрішньої динамічної рівноваги [2, с. 6].

Декоративний розпис у екодизайні формує естетичне та емоційне середовище, яке сприяє релаксації, концентрації та творчій активності користувачів простору. Крім того, інтеграція національних орнаментів і етнічних мотивів сприяє збереженню культурної пам'яті та розвитку локальної ідентичності.

У контексті екологічного дизайну важливу роль відіграє колір, який формує атмосферу простору та впливає на емоційний стан користувачів. Як зазначають Ковальчук М., Колесник Н. Колір у дизайні виконує не лише естетичну, а й психоемоційну функцію, впливаючи на сприйняття простору та формуючи настрій

людини. Цей принцип безпосередньо застосовується і до декоративного розпису, який не тільки прикрашає поверхні, а й допомагає створювати гармонійне та комфортне екологічне середовище, використовуючи природні кольори та мотиви, близькі до навколишньої природи [3, с. 57].

У дослідженнях Підгурного І. зазначено, що протягом багатьох століть історично і «генетично» відбувалося перетворення декоративно-ужиткового мистецтва у дизайн, тому і надалі вони використовують різні сторони один одного. Саме ужиткова спрямованість об'єктів дизайну доводить його споріднений зв'язок з декоративно-ужитковим мистецтвом [4, с. 292].

Таким чином, декоративний розпис у екологічному дизайні є ефективним засобом поєднання естетики, функціональності та екологічності простору. Він дозволяє створювати гармонійні інтер'єри, які відповідають принципам сталого розвитку та національної культурної ідентичності. Використання натуральних матеріалів і безпечних фарб сприяє екологічній безпеці, а художні мотиви підкреслюють індивідуальність і атмосферу затишку.

Література:

1. Близнюк М. Екологічний дизайн: теоретичні основи, принципи, освітня складова. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2023. Вип. 33. С. 141–153.
2. Дубовий О. В., Блажкевич Т. П., Дубовий В. І. Екологічний дизайн: навч. посіб. Житомир : ЖНАЕУ, 2018. 419 с.
3. Ковальчук М. О., Колесник Н. Є. Психолого-педагогічні особливості кольору в дизайні: монографія. Житомир: ТОВ «505», 2020. 284 с.
4. Підгурний І. Етностиль у графічному дизайні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/15220/1/59.pdf> (дата звернення: 25.10.2025).